

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí konanom dňa 29. októbra 2015 v Bratislave, v senáte zloženom z predsedu JUDr. Martina Piovartsyho a sudcov JUDr. Pavla Farkaša a JUDr. Gabriely Šimonovej v trestnej veci proti obžalovanému **J. P.**, pre prečin zanedbania povinnej výživy podľa § 207 ods. 1 Tr. zák., **o návrhu JUDr. E. M. na odňatie a prikázanie veci**, takto

r o z h o d o l:

Podľa § 23 ods. 1 Tr. por. trestná vec obžalovaného J. P. pre prečin zanedbania povinnej výživy podľa § 207 ods. 1 Tr. zák., vedená na Okresnom súde Trnava pod sp. zn. 30 T 156/2014, sa tomuto súdu **odníma a prikazuje sa Okresnému súdu Bratislava II.**

O d ô v o d n e n i e:

Prokurátor Okresnej prokuratúry Trnava podal 15. decembra 2014 na Okresný súd Trnava obžalobu na J. P. pre prečin zanedbania povinnej výživy podľa § 207 ods. 1 Tr. zák., na skutkovom základe ako je to uvedené vo výrokovvej časti tejto obžaloby.

Na základe námietky zákonného sudcu JUDr. Martina Žovinca, do súdneho oddelenia ktorého bola predmetná trestná vec zapísaná pod sp. zn. 30 T 156/2014, Krajský súd v Trnave uznesením z 29. januára 2015, sp. zn. 6 Nto 1/2015 rozhodol, že sudca JUDr. Martin Žovinec je vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania.

Menovaný sudca odôvodnil svoju námietku zaujatosti tým, že E. M. osobne pozná z Okresného súdu Trnava, na ktorom pracovala a počas tohto obdobia s ňou prichádzal do osobného kontaktu nie len pri pracovných stretnutiach, ale aj pri rôznych mimopracovných spoločenských príležitostiach.

Následne bola vec prostredníctvom náhodného výberu elektronickou podateľňou súdu pridelená na prejednanie a rozhodnutie sudkyňi Okresného súdu Trnava JUDr. Helene Gajdošovej. V nadväznosti na to, aj táto sudkyňa okresného súdu predložila spisový materiál Krajskému súdu v Trnave s námietkou zaujatosti s odôvodnením, že JUDr. E. M. pracovala od roku 2011 do roku 2014 na Okresnom súde Trnava ako v., osobne ju pozná z pracovných i mimopracovných stretnutí a sú jej známe jej súdne konania, ktoré prebiehajú s obžalovaným J. P.

Na základe námietky zaujatosti sudkyne JUDr. Heleny Gajdošovej uznesením Krajského súdu v Trnave z 26. marca 2015, sp. zn. 6 Nto 7/2015, bola v zmysle § 31 ods. 1 Tr. por. z vykonávania úkonov trestného konania vylúčená.

Prostredníctvom elektronickej podateľne bola následne predmetná vec pridelená na prejednanie a rozhodnutie sudcovi okresného súdu prom. práv. Mariánovi Kusému, ktorý taktiež vzniesol námietku zaujatosti v podstate z tých istých dôvodov ako JUDr. Martin Žovinec a JUDr. Helena Gajdošová.

Po predložení spisu Krajskému súdu v Trnave, vzniesla námietku zaujatosti z rovnakých dôvodov aj sudkyňa krajského súdu JUDr. Katarína Stanislavská. Iný senát krajského súdu rozhodol o jej vylúčení z prejednávania a rozhodovania trestnej veci proti obžalovanému J. P., a následne senát krajského súdu rozhodol v tejto veci aj o vylúčení sudcu Okresného súdu Trnava prom. práv. Mariána Kusého.

Následne bol elektronickou podateľňou pridelený spis obžalovaného J. P. na prejednanie a rozhodnutie sudcovi JUDr. Rastislavovi Kreslovi, ktorý taktiež 17. augusta 2015 vzniesol námietku svojej zaujatosti pre známosť s osobou JUDr. E. M. z obdobia jej pracovného pôsobenia na Okresnom súde Trnava.

V nadväznosti na to, písomným podaním z 26. augusta 2015 doručeným Okresnému súdu Trnava 28. augusta 2015, podala JUDr. E. M. žiadosť o odňatie trestnej veci Okresnému súdu Trnava a prikázanie Okresnému súdu Bratislava V. Žiadosť odôvodnila tým, že od 1. júla 2008 do 30. apríla 2011 bola zamestnankyňou Krajského súdu v Trnave ako v. a j., pričom od 1. mája 2011 do 31. marca 2014 pracovala ako v. na Okresnom súde Trnava. V trestnej veci obžalovaného J. P., proti ktorému je vedené trestné konanie pre prečin

zanedbania povinnej výživy voči ich maloletej dcére, doposiaľ nebol určený termín hlavného pojednávania z dôvodu námietok zaujatosti sudcov okresného súdu, ktorí boli v čase jej pôsobenia na tomto súde školitelia, kolegovia s ktorými prichádzala denne do styku. Medzičasom prešli viacerí sudcovia tohto súdu výberovým konaním na Krajský súd v Trnave a je predpoklad, že aj oni sa budú namietat', resp. budú nametaní v prípade rozhodovania odvolacieho súdu. Tieto okolnosti bránia rýchlemu konaniu, čo má negatívny dopad na maloletú dcéru, keďže J. P. viac ako 1,5 roka si neplní svoju vyživovaciu povinnosť.

Svoju žiadosť o odňatie veci Okresnému súdu Trnava a jej prikázanie Okresnému súdu Bratislava V JUDr. E. M. odôvodnila aj skutočnosťou, že na tomto súde, príslušnom podľa miesta bydliska maloletej, už prebieha občianske súdne konanie o úpravu práv a povinností k nej (pod sp. zn. 22 P 31/2015). Vyjadrila názor, že by bolo v záujme rýchlej ochrany práv maloletého dieťaťa, aby súvisiace súdne konania prebiehali na tomto súde v mieste bydliska, bez zbytočných priet'ahov. V závere návrhu uviedla, že z obžalovaného má strach a bude v záujme jej dcéry, aby súd a prokuratúra spolupracovali s centrom pre ohrozené deti, ktoré dcéra navštevuje, ako aj s orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately. Vzhľadom na uvedené okolnosti JUDr. E. M. navrhla vec prikázať na prejednanie a rozhodnutie Okresnému súdu Bratislava V.

Po predložení veci Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na rozhodnutie o návrhu na odňatie a prikázanie veci v zmysle § 23 ods. 1 Tr. por. bol predmetný návrh doručený obžalovanému J. P. s upozornením, že sa môže k návrhu vyjadriť.

Vo svojom písomnom vyjadrení z 24. októbra 2015 (doručeného Najvyššiemu súdu 27. októbra 2015) obžalovaný uviedol, že s odňatím veci zo zákona príslušnému Okresnému súdu Trnava, v obvode ktorého má trvalý pobyt, nesúhlasí. V podstatnej časti podania podrobne opísal pretrvávajúce nezhody s E. M. od roku 2000 až doteraz. K vyjadreniu pripojene predložil celý rad písomností so žiadosťou, "aby boli všetky tieto dôkazové materiály riadne preskúmané" a aby bolo preukázané, že všetky jeho vyjadrenia sa zakladajú na pravde. Pojednávanie na Okresnom súde Bratislava V dňa 8. októbra 2015 vo veci práv k maloletej dcére prebiehalo podľa jeho názoru neobjektívne, v jeho neprospech a odmieta, aby tento súd "čokoľvek riešil". Súčasne obžalovaný požiadal, „aby všetok pripojený spisový materiál bol založený do spisu, keď sa bude jednať o jeho dcéru a aby bol zaslaný súdu, na ktorom bude prebiehať pojednávanie“.

Najvyšší súd Slovenskej republiky na podklade návrhu podaného JUDr. E. M. preskúmal predložený spisový materiál a dospel k záveru, že v danom prípade sú splnené zákonné podmienky podľa § 23 ods. 1 Tr. por. na odňatie predmetnej trestnej veci Okresnému súdu Trnava a na jej prikázanie inému okresnému súdu.

Podľa § 23 ods. 1 Tr. por. z dôležitých dôvodov môže byť vec príslušnému súdu odňatá a prikázaná inému súdu toho istého druhu a stupňa; o odňatí a prikázaní veci rozhoduje súd, ktorý je obom súdom najbližšie spoločne nadriadený.

Za dôležité dôvody v zmysle vyššie citovaného ustanovenia súdna prax považuje napríklad hospodárnosť trestného konania, rýchlosť konania, potrebu vykonávania spoločného konania, výchovné pôsobenie trestného konania na páchatel'a i ostatných občanov, tiež však aj okolnosti, ktoré zabezpečujú zistenie skutkového stavu veci, ako hlavného predpokladu spravodlivého rozhodnutia, a najmä čo najrýchlejšie prejednanie a rozhodnutie veci. Dôležitým dôvodom odňatia a prikázania veci môžu byť aj také skutočnosti, ktoré v konkrétnom prípade môžu u občanov vzbudiť pochybnosti o nezáujatosti rozhodovania príslušného súdu, resp. všetkých sudcov tohto súdu.

Podľa § 31 ods. 1 Tr. por., z vykonávania úkonov trestného konania je vylúčený sudca alebo prísediaci sudca, prokurátor, policajt, probačný a mediačný úradník, vyšší súdny úradník, súdny tajomník a zapisovateľ, u ktorého možno mať pochybnosť o nezáujatosti pre jeho pomer k prejednávanej veci alebo k osobám, ktorých sa úkon priamo týka, k obhajcovi, zákonnému zástupcovi, splnomocnencom alebo pre pomer k inému orgánu činnému v tomto konaní.

Skutočnosť, že matka maloletej K. P. JUDr. E. M. bola v nedávnej minulosti v., resp. j. Krajského súdu v Trnave, a pracovala na Okresnom súde Trnava, je u nej daný evidentný pomer k sudcom pôsobiacim na okresnom súde a takýto pomer, podľa názoru Najvyššieho súdu, by mohol spôsobiť odôvodnené pochybnosti o objektívnosti a nestrannosti rozhodovania týchto sudcov v predmetnej veci. Do úvahy treba nepochybne vziať aj tú skutočnosť, že aj samotní sudcovia, ktorým bola predmetná trestná vec pridelená na prerokovanie a rozhodnutie - JUDr. Martin Žovinec, JUDr. Helena Gajdošová, JUDr. Katarína Stanislavská, prom. práv. Marián Kusý a JUDr. Rastislav Kresl, postupne vzniesli

námietky zaujatosti vzhľadom na svoj pomer k osobe JUDr. E. M., s ktorou po dlhšiu dobu, v čase jej profesijného pôsobenia na tomto súde, prichádzali pravidelne do osobného kontaktu a na základe ich námietok boli rozhodnutiami Krajského súdu v Trnave všetci (s výnimkou JUDr. Rastislava Kresla, vzhľadom na podaný návrh na odňatie a prikázanie veci) z vykonávania úkonov trestného konania vylúčení.

Napokon treba poukázať aj na písomné vyjadrenia aj ostatných sudcov Okresného súdu Trnava, z ktorých vyplýva, že prevažná časť sudcov tohto súdu (okrem sudkyne JUDr. Kataríny Batisovej) sa s JUDr. E. M. osobne pozná, ako s bývalou zamestnankyňou a blízkou spolupracovníčkou. Na základe takéhoto pomeru k osobe JUDr. E. M., matke maloletej K. P., voči ktorej si podľa obžaloby Okresnej prokuratúry Trnava obžalovaný J. P. nemal plniť zákonnú vyživovaciu povinnosť, vyslovili títo sudcovia svoju vlastnú zaujatosť.

V danej súvislosti je nutné zdôrazniť, že pri riešení otázky nestrannosti sudcu je potrebné brať na zreteľ všetky aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru a tieto aspekty rozlíšiť. Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu, osobám zúčastneným na konaní, prípadne k ich zástupcom. Významné z tohto hľadiska je, čo si sudca myslel pro foro interno. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti sa vyžaduje dôkaz o skutočnej zaujatosti. Rozhodujúce nie je však (subjektívne) stanovisko sudcu, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vzniknúť pochybnosti o nestrannosti sudcu. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa uplatňuje tzv. teória zdania nezaujatosti (téza, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná). Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť. Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu, a jeho vzťahu k prejednáwanej veci a k stranám v konaní. Posúdenie nestrannosti sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti, resp. nezaujatosti zákonného sudcu je to, či obava účastníka konania je objektívne oprávnená. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného. Je potrebné brať

zreteľ na skutočnosť, že spoločenské vzťahy v najširšom slova zmysle sú vzťahmi vzájomného pôsobenia, kontaktu a interakcie medzi členmi spoločnosti, preto závažnosť, ktorá môže založiť pochybnosť o nezaujatosti zákonného sudcu nastane spravidla iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k veci, resp. stranám v konaní alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať nezávisle a nestranne.

Rovnako aj sudkyňa JUDr. Katarína Batisová, ktorá síce podľa vlastného písomného vyjadrenia sa necíti byť vo veci zaujatá, podľa názoru najvyššieho súdu s poukazom na zhora uvedené, nemôže byť v predmetnej trestnej veci určenou zákonnou sudkyňou, pretože výkon jej činnosti by sa navonok mohol javiť ako nie nestranný.

Vzhľadom na všetky vyššie uvedené dôvody Najvyšší súd Slovenskej republiky návrhu na delegáciu veci vyhovel, predmetnú trestnú vec Okresnému súdu Trnava odňal a prikázal túto Okresnému súdu Bratislava II.

Pri úvahe o výbere súdu, ktorému bude vec prikázaná, najvyšší súd zohľadnil všetky relevantné hľadiská v záujme požiadaviek na nestranný, objektívny a rýchly priebeh trestného konania bez akýchkoľvek pochybností o subjektívnej ako aj objektívnej nezaujatosti konajúcich zákonných sudcov.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.

V Bratislave 29. októbra 2015

JUDr. Martin P i o v a r t s y, v.r.
predseda senátu

Vypracoval: JUDr. Pavol Farkaš

Za správnosť vyhotovenia: Mgr. Zuzana Vojtelová